

**Hloupý milionář**  
*rozhlasová groteska*  
1942

**Osoby:**

MILIONÁŘ MUDROCH

PODVODNÍK zvaný SKLÍČKO

PODVODNÍK zvaný KARDINÁL

ŠIMEK, třetí podvodník

*Zvuk: Dva muži stoupají po příkrých schodech na věž. Kardinál při tom těžce dýchá. Při hovoru mají jejich hlasy zabarvení typické pro prázdnou místnost.*

SKLÍČKO: Tak co, už nemůžete?

KARDINÁL (*popadá dech*): To se ví... že nemůžu. To je taky nápad... kardinální hloupost... táhnout mne na věž... když víte, že mám srdeční vadu. (*Oddechuje*)

SKLÍČKO: Chtěl jste, abych vás zavedl někam, kde bychom si mohli nerušeně pohovořit. Pročpak jste nechtěl zůstat v té kavárně?

KARDINÁL (*nevrle*): Proč jsem nechtěl zůstat v té kavárně?! Copak jste neviděl toho chlapa u vedlejšího stolu? Tvářil se, jako když čte noviny, a přitom nás poslouchal. To byl určitě detektiv.

SKLÍČKO: Zdá se, že vám nervy vypovídají službu. Ať se hnete kamkoliv, vidíte kolem sebe samé detektivy.

KARDINÁL: Pamatujte si, že v našem povolání opatrnosti nikdy není dost a že první podmínkou úspěchu je být nenápadný.

SKLÍČKO: Jenže vy to děláte tak křečovitě, že budíme všeobecnou pozornost.

*Ozve se křik kavky.*

KARDINÁL (*trochu znepokojen*): Co to bylo?

SKLÍČKO (*posměšně*): Buďto kavka, nebo přestrojený Sherlock Holmes. Tak pojďte, už budeme nahore.

*Po krátkém stoupání se ocitají muži na ochozu věže. Ohlas prázdné místnosti zmizí, jakmile projdou skřípajícími dveřmi.*

KARDINÁL: Tady je... lavička... To si sednu.

SKLÍČKO: Nechcete se pokochat pohledem? To je překrásné město.

KARDINÁL: Dejte mně pokoj. Já je rád uvidím z oken odjíždějícího rychlíku. Mne tady pálí zem pod nohama.

SKLÍČKO: Ale, ale, a proč?

KARDINÁL: Oni si tady hrozně potrpí na vyrovnané účty. Dvakrát jsem tu pracoval a dvakrát mě chytli. A jsou to, kolego, jediné mé dva tresky. Nikde jinde jsem takovou smůlu neměl.

SKLÍČKO: A proto jste mne sem zavolal, aby vás do třetice zavřeli i se mnou. Tak to vám mockrát děkuju.

KARDINÁL: Ale neblázněte, říkám vám, že tentokrát jdu najisto, a bude to kardinální sousto. Pojdte si sednout, já vám to vyložím.

SKLÍČKO: Dobře, ale mluvte stručně, a pokud možno vynechávejte slovo „kardinální“. Tím to zkrátíte asi tak na polovinu.

KARDINÁL: No dobře, dobře. Já vám ten váš monokl taky nevyčítám. Tak poslouchejte. Já znám jednoho milionáře...

SKLÍČKO: Ale? To bych byl neřekl, že máte takové známosti. Tykáte si?

KARDINÁL: Poslechněte, buďto mne necháte vykládat a nebudete mi skákat do řeči, nebo toho nechám. Měl byste být rád, že jsem vás k takové věci pozval.

SKLÍČKO: Promiňte, blahorodí, a račte laskavě pokračovat.

KARDINÁL: Tak, kde jsem vlastně skončil?

SKLÍČKO: Hned na začátku. Povídal jste, že máte přítele milionáře.

KARDINÁL: Nic takového jsem nepovídal. Říkal jsem, že vím o jednom zdejšími milionáři, který si vzal do hlavy, že koupí venku zámeček s rozsáhlými pozemky. Jmenuje se to Podlesí nebo tak nějak a patří to jakémusi panu Nevrklovi. To je starý podivín, který v tom podle mě vůbec nebydlí, ale tvrdohlavě odmítá ty pozemky prodat. Pan Mudroch, to je jako ten milionář, stejně tvrdohlavě zvyšuje své nabídky a nabízí mu neuvěřitelné částky. Nevím, proč tomu chlapíkovi tak záleží na tom, aby ty pozemky měl. Buďto si myslí, že jsou tam diamanty, nebo má k tomu nějaké citové vztahy, víte, vzpomínky z mládí nebo tak něco. Skutečnost je prostě taková, že kdyby někdo k němu přišel a řekl mu, že mu tu koupí zprostředkuje, sáhl by rád hluboko do kapsy. Už tomu rozumíte?

SKLÍČKO: Moc ne. Tohleto přece není práce pro nás.

KARDINÁL: Proč ne?

SKLÍČKO: Protože když už jsem jednou podvodníkem, tak se držím svého řemesla. Nemám tušení, jak chcete toho majitele přemluvit, aby ty pozemky přece jenom prodal.

KARDINÁL: Já nikoho nechci přemlouvat. Ani ve snu mne něco takového nenapadlo. Pro mne za mne si ty pozemky pan Nevrkla může klidně nechat. Mně stačí, když se mi z toho podaří vytěžit balík tisícovek.

SKLÍČKO: To už zní zajímavěji, ale pořád tomu nerozumím.

KARDINÁL: Tak dávejte pozor.

SKLÍČKO: Slyším a poslouchám.

KARDINÁL: Ti dva lidé si zatím o té koupi jen dopisovali a osobně se neznají. Představte si, co by se stalo, kdyby k tomu milionáři přišel nějaký starý elegantní pán a řekl: „Já jsem Nevrkla a rozhodl jsem se, že tu vaši nabídku přijmu. Jsem ochoten prodat vám Podlesí.“

SKLÍČKO: No, jestli si myslíte, že by pan Mudroch sáhl do kapsy a vyplatil mu ty peníze, tak jste na omylu.

KARDINÁL: Tak já vám něco povím: Hloupý je na to dost. Ale připuštěme, že by v něm mohla vzniknout pochybnost, jestli ten člověk opravdu je pan Nevrkla. Byl by jeho návštěvou překvapen a nějak by mu to nesouhlasilo s nevrlym odmítáním nabídek, které, jak víte, předcházelo. Možná, že by mu při větě: „Já jsem Nevrkla“ blesklo hlavou: „To by mohl říci každý.“ Něco docela jiného by bylo, kdyby byl na Nevrklovu návštěvu připraven. V mysli naočkované představou „dnes přijde ten Nevrkla“ není místa pro pochyby o osobní totožnosti.

SKLÍČKO: Poslechněte, nečetl vy jste někde v nedobrovolné osamělosti knížku o psychologii?

KARDINÁL: Koukejte se, já se vás taky neptám, co jste dělal těch devět měsíců vloni, po té aféře s těmi falešnými klenoty. Takhle bychom se nikam nedostali.

SKLÍČKO (*vesele*): Správně, Kardinále, vedete jedna – nula.

KARDINÁL: Pozor, děti, babička pokračuje. Tak já si to představuju takhle: My dva navštívíme ještě dnes milionáře Mudrocha. Nezáleží na tom, jak se mu představíme, ale řekneme mu, že se nám naskýtá možnost přemluvit přítele Nevrklu, aby mu to Podlesí prodal, a zeptáme se, jakou odměnu je ochoten nám vyplatiti, když se nám to podaří. Dědek, to se ví, na to skočí. Myslím, že nám nabídne docela slušnou částku. A my mu řekneme: „Dobrá, pane Mudrochu, platí. My vám sem Nevrklu přivedeme, jakmile se nám ho podaří přemluvit, a pak už bude vaší věcí, abyste si ho pojistil, než si to zase rozmyslí.“ – To mu musíme zdůraznit.

SKLÍČKO: Rozumím. On si ho pojistí tím, že mu vyplatí, když ne všechno, tedy aspoň pořádnou zálohu. A koho mu tam přivedeme místo toho Nevrkly?

KARDINÁL: Jednoho kolegu. Jmenuje se Šimek. Bydlí v Pachtýřské ulici a už dva dny nacvičuje Nevrklov podpis, který Mudroch zná z korespondence.

SKLÍČKO: No, Kardinále, zdá se, že je to dobře vymyšleno.

KARDINÁL: To bych řekl. A to jsem vám ještě neřekl jednu důležitou okolnost, která nám tu věc podstatně ulehčí. Ten milionář je kardinální hlupák.

SKLÍČKO: Jaký hlupák?

KARDINÁL: No prostě nevidaný. Naivní jako malé dítě, důvěřivý jako ovečka. Je nesmírně tlustý a snad mozek zarostl sádlem nebo co, ale říkám vám, že jeho duševní stav hraničí se slabomyslností.

SKLÍČKO: Tak tedy myslíte, že to bude lehká práce?

KARDINÁL: Hračka, říkám vám, zábava bez nejmenšího rizika a může vynést třeba milion.

SKLÍČKO: A kdy se u vás začaly projevovat ty lidumilné sklony?

KARDINÁL: Jaké lidumilné sklony? Jak to myslíte?

SKLÍČKO: Takhle: To, co mi tady povídáte, by šlo provést docela dobře i v tom případě, kdybyste jako prostředník mezi milionářem Mudrochem a domnělým Nevřklou vystupoval sám. Proč mne k tomu snadnému soustu zvete?

KARDINÁL (*trochu v rozpacích*): No, víte, to je tak. Já si v tomhleto městě nevěřím. Podívejte se: Sám jste řekl, že ten plán s tím milionářem je dobře promyšlen. To já vím taky. Je to dobře a pečlivě připraveno a nemá to trhlinu. Dobře. Ale kolego, ty dvě práce, které jsem tu už provedl, byly zrovna tak čistě udělaný a při obou mne chytli, a to víte, to člověku nepřidá sebevědomí. Kdybych to měl udělat sám, nepustil bych se do toho snad vůbec. Odkládám to už dva měsíce a nemohl jsem se k tomu odhodlat. Zatím to věci nijak neuškodilo, protože Mudroch v té době stále zvyšoval své nabídky, ale už je nejvyšší čas, abychom něco podnikli. Tak tedy, abych odpověděl na vaši otázku: Nepozval jsem vás k tomu z lidumilných pohnutek, nýbrž proto, že potřebuju mít vedle sebe někoho, kdo nemá takovou smůlu jako já.

SKLÍČKO: Dobře. A jaký mi nabízíte podíl?

KARDINÁL: Polovinu.

SKLÍČKO: Vaše ušlechtilost je bezmezná. A co ten třetí kolega?

KARDINÁL: Ten dostane od každého z nás deset procent. Za ten podpis je to až dost. (*Pomlka*) Tak co, jdete s sebou?

SKLÍČKO: Jdu.

KARDINÁL: Tak pojďme.

*Odcházejí skřípajícími dveřmi, pak dolů po schodech.*

*Zvuk: Klepání na dveře, pak Sklíčko a Kardinál vstupují.*

MUDROCH (*mluví vysokým hlasem velmi tlustých lidí*): No tak pojdte, pojdte! Kde jste tak dlouho s tou limonádou? To tam zase někde breptáte a já se tady mohu žízni zbláznit. A kde je dnešní pošta?

*Skličko a Kardinál rozpačitě pokašlávají.*

Cože? Povídám, kde je dnešní... ale, promiňte, pánové, myslil jsem, že je to Hromádka, můj sluha, víte?

SKLÍČKO: Je na nás, pane Mudrochu, abychom se omluvili, protože jsme k vám vtrhli bez ohlášení, ale v předsíni nikdo nebyl.

MUDROCH: To mne vůbec nepřekvapuje. Hromádka nikdy není tam, kde by měl být.

KARDINÁL: Dovolte, pane Mudrochu, abychom se vám představili: Kol-  
da, Břetislav Kolda.

SKLÍČKO: Já jsem Písecký.

MUDROCH: Opravdu? To je náhoda! Těší mne, pánové, velmi mne těší.  
Posaďte se a vezměte si doutník. Tady je zapalovač.

*Skličko a Kardinál děkují, zapalují si a mocně při tom bafají.*

SKLÍČKO: Dovolte, pane Mudrochu, abychom vám stručně řekli, proč jsme vás navštívili.

MUDROCH: Doufám, že to bude něco příjemného, ale na tom konečně ani tak nezáleží. Já jsem rád, že jste přišli a že si zase jednou mohu pohovořit s rozumnými lidmi, a ne se svým personálem. Já mám totiž při vybírání svých zaměstnanců nešťastnou ruku. Všichni kolem mne hřeší na mou důvěřivost a dobrotu a já si tady někdy připadám úplně zbytečný.

SKLÍČKO: Jistě přeháníte, vážený pane Mudrochu. Je o vás všeobecně známo, že jste duší a mozkiem mnoha gigantických podniků, a jistě ovládáte svůj personál železnou rukou.

MUDROCH: Ale co vás napadá. Se mnou si každý dělá, co chce. Já jsem tady páté kolo u vozu. Nikdo mne neposlouchá, nikdo nedá na to, co

povídám. To máte jako třeba s tou limonádou. Povídám Hromádkovi, člověče, já mám takovou žízeň, že kdyby tady tekla Niagara limonády, tak to všechno stačím vypít. No a vidíte, ten chlap je už hodinu pryč, a až se vrátí, bude se divit, že měl přinést limonádu, a řekne, že jsem ho poslal třeba pro oplatky, ačkoliv já oplatky vůbec nejím. Jaký já mám život, to byste, pánové, ani nevěřili. Jsem otrokem své práce, otrokem svých lidí, otrokem svých peněz a hlavně otrokem své sekretářky. To vám je hrozná ženská, tu mi byl čert dlužen. Budu jí musít dát dovolenou, abych se já zotavil.

KARDINÁL: Já si ji dovedu živě představit. Nějaká taková kostnatá stará panna... není-liž pravda... s brejlema a se spoustou vrtochů – já to znám –

MUDROCH (*rozjařeně*): Pane na nebi! Zadržte! Kdyby vás tak slyšela! Kdepak, ani pomyšlení. Drahý pane, ta vypadá jako filmová hvězda. Zlatovlasý upír. Najáda s temnými očima. Řecká bohyně písíci všemi deseti a ovládající těsnopis a všechny muže v okruhu desítky kilometrů. Svěží, krásných a rozjásaných dvacet let.

KARDINÁL: Vážně? No, ale pak nechápu, proč jste proti ní tak zaujat?

MUDROCH (*kňouravě*): Když ona mne terorizuje. Já ji mám docela rád a vždycky jsem si přál, abych měl takovou vnučku, ale měl bych ji ještě raději, kdyby se mnou nejednala jako moje nebožka maminka. To je pořád: „Neměl byste tolik kouřit, chodte víc na procházky, tenhle obraz se do vaší pracovny nehodí, vždyť je to bohapustý kýč.“ Všechno ví líp než já. To třeba přijde a povídá: „Pane šéfe, ta zkratka ‚m. n.‘ v té smlouvě neznámá, ‚mým nákladem‘, nýbrž ‚mandato nomine‘, to je ‚jménem zmocnitelovým‘, a ještě si dovoluji podotknout, že šaty, které máte na sobě, jsou velmi špatně ušity.“ Pánové, to je k zbláznění. A nejhorší na tom je, že má vždycky pravdu. Díval jsem se doma do zrcadla a opravdu jsem v těch šatech vypadal jako strašák. To se rozumí, že jsem jí to neřekl, nosil jsem je dál, až pak jsem je jako náhodou polil inkoustem a ona řekla: „Tohle, zaplaťpánbůh, nepůjde vyčistit.“

SKLÍČKO (*bezmyšlenkovitě*): To je zajímavé, podíváme se.

KARDINÁL: No tak... pane Mudrochu, abychom vás nezdržovali...

MUDROCH: Ale, pánové, mne vůbec nezdržujete. Až přijde slečna Libuše, to je jako ta moje sekretářka, tak to budeme musít mluvit obchodně, ale pokud zde není, můžeme si klidně povídat. Nechcete ještě

doutník? Co říkáte tomu včerejšímu poprasku na burze? To vám mě stálo peněz.

SKLÍČKO: No, takové věci se stávají. My jsme to, bohudík, předvídali.

KARDINÁL: Dokonce nám to tak trochu přišlo vhod.

MUDROCH: Ano? A vidíte, já, starý hlupák, jsem tomu sedl na lep. Už nějak ztrácím cit pro atmosféru na burze. A Libuše říkala, abych ty papíry prodal, ale přece se nedám od takového mláděte poučovat? Kdybyste tak, pánové, měli někdy pro mne dobrý tip, já bych se vám štědře odměnil. Dal bych vám celý výtěžek, ale potřeboval bych si před Libuší spravit reputaci.

SKLÍČKO: To přece nemyslíte vážně, pane Mudrochu? Člověk vašeho formátu nepotřebuje, abychom mu radili. Váš rozhled, vaše zkušenosti...

MUDROCH: Ale dejte pokoj. Moje zkušenosti! Na tom včerejšku to vidíte nejlépe. Vy jste to předvídali, a dokonce jste toho dovedli využít a já jsem zůstal na bojišti. Tak opravdu, pánové, uvažujte o mé nabídce.

KARDINÁL: No, konečně, proč ne? Nejsme proti serióznímu obchodnímu spojení, a právě proto jsme dnes přišli. Chceme vám totiž nabídnout spolupráci.

MUDROCH (*vpadne rozjařeně*): To jste hodní. Já totiž velmi rád spolupracuji s lidmi vašeho druhu. Jakákoliv vaše nabídka je mi pěkná zábava! Když budu hádat špatně, budete říkat: „Samá voda“, když už tak jako trochu budu na stopě, řeknete: „Přihořívá“, a když to uhodnu, zavoláte: „Hoří“. No a já jako podle toho budu vědět, že jsem to uhodl. Platí?

SKLÍČKO (*trochu zmaten*): No prosím, ale to může dlouho trvat.

KARDINÁL: Snad by bylo lépe, kdybychom vám to...

MUDROCH: Ne, ne, ne, pánové, prosím vás, nekazte mi zábavu. Uvidíte, že je to pěkná hra, jistě se vám to bude líbit. Tak já budu hádat: Přišli jste mi nabídnout předsednictví v nějaké správní radě.

SKLÍČKO: Ne.

MUDROCH (*prosebně*): Říkáte: „Voda“.

SKLÍČKO: „Voda.“

KARDINÁL (*unaveně*): „Voda.“

MUDROCH: Opravdu? To se divím. Většina mých návštěvníků chce, abych vstoupil! Klidně. Já už jsem asi ve sto sedmdesáti správních radách, každá zasedá dvakrát do roka, to máte tři sta čtyřicet schůzí ročně, takže mám ještě dvacet pět volných dnů. Tak říkáte: „Voda“? To jsem blázen. No a co takhle, abych financoval nějaký vynález?